

Editorial

Noua Revistă de Drepturile Omului marchează cei 35 de ani de la revoluțiile anticomuniste din anul 1989 omagiind două personalități implicate în evenimentele Marii Schimbări. Unul dintre ei este Petru Ilieșu, autorul a peste douăzeci de cărți de poezie, eseistică și traduceri, regizor de teatru experimental, scenograf și autor de expoziții de artă digitală, premiat pentru volumele lui de poezie, pentru traduceri, recompensat cu Premiul național al Galei de Jazz și Premiul *Opera omnia*. Ilieșu, cetățean de onoare al orașului Timișoara a primit Diploma de excelență a Primăriei Municipiului Timișoara, și Premiul Galei excelenței bănățene, și Diploma de Excelență în domeniul urbanismului social.

Nu această activitate frenetică de natură artistică, deja aplaudată și înregistrată în *Laudatio* din revistă, a motivat acordarea *Premiului Noii Reviste de Drepturile Omului* lui Petru Ilieșu, la trecerea a 35 de ani de la revoluțiile anticomuniste. Ci pentru dăruirea cu care Petru Ilieșu a servit valorile libertății și demnității ființei umane pe tot parcursul vieții sale. În vara anului 1982, Ilieșu a fost arestat pentru răspândire de manifeste împotriva regimului Ceaușescu. În luna octombrie 1989, Petru Ilieșu a semnat apelul lui Dan Petrescu pentru „ne-alegerea lui Nicolae Ceaușescu”. Pe 15 decembrie seara, a participat la veghea de susținere a pastorului László Tókéș cu care, a doua zi de dimineață, a luat legătură ca să-l încurajeze. Pe 17 decembrie a plecat spre București pentru a transmite scânteia revoltei. Pe 21 decembrie a fost arestat. Eliberat odată cu fuga cuplului Ceaușescu, avea să participe la toate acțiunile importante care au făcut din Timișoara, în anii 1990, reperul național al activismului civic. Faptele povestite vorbesc despre devoțiunea lui Petru Ilieșu pentru libertate.

Există și un-alt-fel-de-a-se-devota a lui Ilieșu. În luna 30 decembrie 1989 a înființat Fundația Timișoara '89, prima asociație umanitară din țară. În anul 1991 a întemeiat Federația Organizațiilor Umanitare din România – Timișoara. A inițiat primul Serviciu de Urgențe Sociale pentru persoane în situație de criză din orașul de pe Bega; apoi Centrul de Consiliere și mediere și primul Centru de Tranzit pentru persoane fără adăpost. Petru Ilieșu comunică direct cu marginalizații cărora le-a dedicat energia sa organizațională, asistă personal oamenii care și-au pierdut locuința, pe adulții proveniți din orfelinăte, pe bătrânii în dificultate care nu găsesc loc în aziluri, persoanele cu dizabilități fizice și psihice. Premiul *Noii Reviste de Drepturile Omului* omagiază excepționalul exemplu dat de Petru Ilieșu în recunoașterea demnității acestor oameni și în slujirea lor.

A doua personalitate implicată în revoluțiile anticomuniste din anul 1989, prezentă aici printr-un întreg Documentar, este Markus Meckel, pastor și om politic născut în

Republica Democratică Germană. După ce a fost exmatriculat din motive ideologice din școlile de stat, Meckel a urmat studiile la o școală bisericească, A călătorit în România în anii 1970 și 1980, când a luat legătura cu congregațiile creștine maghiare și ale sașilor transilvăneni. În vara anului 1989, l-a vizitat pe pastorul Tökes Laszlo, la Timișoara. A primit de la el materiale subversive pe care le-a trecut peste graniță, în Ungaria.

La sfârșitul anilor 1980, Meckel a intrat în activitatea politică ilegală. Avea talentul să pună în contact diferitele grupuri politice de opoziție care apăruseră în Republica Democrată Germană în acei ani. A fost unul dintre actorii cheie ai procesului de democratizare a RDG în timpul Revoluției Pașnice. A inițiat fondarea Partidului Social Democrat din Germania și a participat la acțiunile care, în anii 1989-1990, au dus la căderea regimului. A fost ales deputat la alegerile din martie 1990, apoi a fost numit ministru de Externe în guvernul de coaliție. A avut un cuvânt remarcabil în negocierile privind reunificarea Germaniei.

Activitățile lui după ce a fost ales membru al Bundestag-ului german, în luna decembrie 1990, au urmărit împlinirea a două aspirații majore. A militat pentru integrarea fostelor state comuniste în NATO și Uniunea Europeană, ca parte a unui proiect de transformare a Continentului într-o Europă a democrațiilor. S-a dedicat creării de instituții de analiză a istoriei comuniste pentru ca nici tragedia pe care acest tip de regim totalitar a adus-o, nici învățămintele de tras din suferințele oamenilor să nu fie uitate. A fost implicat în Comisiile de Investigații ale Bundestagului, în înființarea Fundației Federale pentru Reevaluarea trecutului comunist, a devenit pentru o perioadă președintele Comisiei Germane pentru Cimitirile de Război.

Lucrările lui Markus Meckel traduse în limba română pentru a fi adunate în Documentarul acestui ultim număr al *NRDO* pe anul 2024 subliniază unitatea dintre atitudinea lui de opozant al comunismului și dedicația pe care o arată susținerii Ucrainei în fața războiului de anihilare a regimului Putin. Este impresionant să vezi cum acest pastor militează pentru mobilizarea militară împotriva răului reprezentat de Rusia lui Putin. Meckel fusese pe timpul Războiului Rece un activ pacifist. Astăzi, el apreciază că nu există modalități non-violente de a preveni distrugerea Ucrainei și a ordinii internaționale. Pacea, scrie el, nu înseamnă tăcerea armelor bazată pe supunere. Pacea adevărată este legată de dreptate. Ea permite oamenilor să trăiască în demnitate și să-și exercite drepturile și libertățile lor.

Lecția lui Markus Meckel este că nu poți avea o atitudine inteligentă față de situațiile complexe fără o bază morală. Și că, totodată, nu poți să atingi împlinirea morală fără raționalitatea care face posibil comportamentul inteligent. Precum Petru Ilieșu, deși în condiții atât de diferite și cu alte mijloace, Markus Meckel unește idealul libertății cu filozofia grijii față de oameni.

Deși exista o traducere în limba română a cauzei *Zăicescu și Fălticineanu c. României*, accesibilă public, prin grija Centrului de Resurse Juridice, am considerat necesară reluarea acesteia în *Noua Revistă de Drepturile Omului*. Cauza a fost inițiată de doi evrei, supraviețuitori ai Holocaustului, ale căror reclamații la CEDO erau motivate de redeschiderea procedurilor penale și achitățile a doi ofițeri militari de rang înalt

condamnați pentru infracțiuni legate de Holocaust. Într-o decizie cu valoare istorică, Curtea a stabilit că reclamanții pot pretinde că au suferit emoțional atunci când au aflat despre achitarea celor doi ofițeri. Deși domnii Zăicescu și Fălticineanu nu erau victimele directe ale acestora, CEDO a apreciat că suferința pricinuită reclamanților este echivalentă cu aducerea unei atingeri vieții lor private. Judecătorii europeni au condamnat statul român pentru eșecul de a enunța motive relevante și suficiente privind revizuirea condamnărilor istorice, pentru reinterpretarea faptelor istoric stabilite și pentru negarea responsabilității oficialilor statului în desfășurarea Holocaustului.

Cauza *Zăicescu și Fălticineanu c. României* are relevanță pentru cazurile de reinterpretare a faptelor legate de Holocaust percepute de victimele tragediei drept sursă a suferinței lor morale. Apreciez în același timp că analiza judecătorilor europeni deschide o poartă pentru atacarea în justiție a deciziilor instanțelor românești care în ultimii ani au ajuns să nege crimele regimului comunist - vezi în particular hotărârile Curților de Apel și ale ÎCCJ în cazul Gheorghe Ursu. Argumentele și pronunțările acestor instanțe, sfidătoare la adresa oamenilor care au suportat represiunea comunistă, sunt de tratat în termenii unei nedreptăți producătoare de suferință care le afectează viața privată.

Reluarea cauzei *Zăicescu și Fălticineanu c. României* în *NRDO nr. 4/2024* a fost gândită ca resursă pentru elaborarea unor plângeri ale victimelor regimului comunist împotriva instanțelor care practică negaționismul față de crimele comuniste.

NRDO